

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiae Venusinae, ac deinde Aesinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

In qua præter formulas Declaratoriarum Censurarum, ponuntur aliæ
formulæ, tum Citationum, ac Monitionum pro validitate processuum
requisitarum, tum Decretorum, aliorumve actuum ad opportunitatem, &
ornatum materiæ incidentium; acceditque in calce Appendix miscellanea,
plura, ad Gubernium ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1709

Sententiæ declaratoriæ excom. contentæ in c. Dilecto, de sent. excom. in
6. Form. XXXIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62433)

siandam Ecclesiam consecratam pollutam, valeat concedere facultatem, ut in ea ante reconciliationem celebrentur Divina officia: hæc tamen opinio in praxi servanda non est, sed per Episcopum urgente aliqua justa causa alio modo erit providendum, v. g. concedendo facultatem, ut celebrentur Missæ in loco decenti non sacro super altare portatile, D. Thom. in sum. par. 3. quæst. 83. art. 3. ad 2. vel in privatis Oratoriis, & aliis locis institutis ad Divina celebranda, ut monent Barbosa alleg. 28. nu. 62. Gavant. in manual. Episc. verb. Ecclesiæ reconciliatio n. 9. Pac. Jord. loco supra citato n. 152.

24 Notandum secundò, quod si defunctus sepultus in Ecclesia, non esset excommunicatus, sed nominatim interdictus, quamquam in loco sacro sepeliri non potuerit, & sepelientes excommunicationem d. Clementinæ incurrerint: adhuc tamen ibi sepultus non facit locum pollutum, cum hoc non sit jure expressum, ut advertunt Sayr. de censur. lib. 5. cap. 17. numer. 22. circa fin. Pirhing. in jus can. lib. 3. tit. 40. numer. 13. circa fin. & sic tali casu Ecclesia nulla reconciliatione indiget.

25 Notandum tertio, quod extraneus, qui hujusmodi cirminis non est particeps, si missam celebret, aut alia divina officia peragat, vel corpora defunctorum sepe-

liat in Ecclesia publicè violata, quamvis mortaliter peccet (nisi urgente necessitate faceret de licentia Episcopi,) irregularis tamen, aut suspensus non efficitur, quia violatio Ecclesiæ non est proprie censura, ut de veriori Sententia tenent, Sayr. de censur. lib. 2. cap. 4. n. 12. ver. qui verò, & lib. 5. cap. 16. n. 29. Pac. Jord. d. tom. 1. lib. 5. tit. 12. n. 141. & 142.

De excommunicatione contenta in cap. delicto de sent. excom. in 6.

Frequenter contingit, quod volentes Episcopi visitare loca exempta suæ Diocesis, vel quia sunt in possessione visitandi, vel quia loca sunt jure delegato Concilii vel alio legitimo titulo, quò ad hoc ordinariis subjecta: adhuc nolunt exempti, visitationem recipere, neque Episcopum ad visitandummittere: ideoque in actu visitationis sese opponunt, & etiam violentè resistunt. Unde Episcopi ad tuendam propriam jurisdictionem, possunt reventes statim, & de facto absque monitione excommunicare, tanquam pars, & Executor officii, non tanquam Judex, quæ excommunicatio erit registranda per Notarium assumptum in Actis Visitationis, & postea publicanda modo sequenti.

Decreti Excommunicationis

FORMULA XXXIX.

Die... mensis... anni... Cum Illustrissimus, & Reverendissimus D: Episcopus N. exerceret suam jurisdictionem visitando, N. & N. ausi fuerunt de facto resistere, sibi que volenti Ecclesiam N. ingredi, & visitare, sese opposuerunt: quare ipse Reverendissimus Episcopus in ipso actu manifestæ violentiæ sibi illatæ, pro defensione, suorum jurium vim vi repellendo, ipsos præ-nominatos N. & N. excommunicavit, & contra eos mandavit Cedulones affigi, prout ex actis visitationis.

Ita est N. Visitationis Actuarius rog.

K 2 Si de-

SI denunciano, e dichiarano per tanto scomunicati di scomunica maggiore li sopradetti N. & N. per essersi opposti con violenza a Monsignor Vescovo nell'atto che voleva visitare la Chiesa, (ò Monastero N. & hanno impedito, che la visita non si faccia, acciocche da tutti siano evitati &c.

Lo stesso N. Attuario della Visita

Luogo del ✠ Sigillo.

SUMMARIUM.

- 1 Episcopus, qui per modum defensionis & tanquam pars, utitur jure suo, potest injuriam censura propulsare absque monitione.
- 2 Visitator, si sibi impediatur aditus ad visitandum, non debet frangere Portas Ecclesie, sed uti gladio spirituali.
- 3 Patenti S. Officii in his, quæ concernunt disciplinam Ecclesiasticam subjiciuntur Ordinario Visitatori.
- 4 Moniales exemptæ impediens Visitacionem, quomodo censuris sint coercendæ, ostenditur.
- 5 Visitator excedens visitando terminos suæ facultatis, justè repellitur.
- 6 Actuarius Visitacionis plenè creditur in his, quæ pertinent ad visitacionem, & num. 7.
- 8 Visitator antequam incipiat visitare, debet deputare Actuarium cum facultate Notarii publici.

ADNOTATIONES.

VIM, VI REPELLENDO. Hoc dicitur in Formula, ad demonstrandum, quod Episcopus in ferenda hac censura, non debet assumere partes Judicis, sed adversus potentiam, & violentiam renuentium visitacionem, eodem tempore, quo repellitur, gladio ecclesiastico, debet tanquam pars extrajudicialiter injuriam propulsare, ut habetur in hoc c. dilecto de sent. excom. in 6. & agendo sic, non astringitur ad juris ordinem servandum: imo hoc pacto se reum constituit, & adversarios actores facit, quos oportet conquiri de injusta excommunicatione; quæ tamen absque ulla monitione valida, &

justa est, ut communiter docent, Barb. in d. c. d. delicto n. 5. & seqq. & supra Concil. sess. 25. c. 11. n. 17. de regular. Genuen. in prax. cap. mihi 18. n. 2. ubi dat formulam Decreti scribendam à Notario Ciarlin. contr. l. 1. cap. 65. num. 12. Tambur. de jur. Abbatiss. disp. 17. quæst. 3. num. 4. Fagn. in c. procuraciones de cens. à num. 29. ad 35. & per tot. ubi quod ex hac verissima conclusione oritur limitatio, & patet responso ad jura quæ dicunt, sententiam excommunicationis ferendam non esse sine causæ cognitione, & monitione, ut c. nemo 2. quæst. 1. c. sacro de sent. excom. & c. 1. eod. tit. in 6. quoniam vindicant sibi locum, quando Episcopus procedit ut Judex, non autem quando procedit ut pars, & tanquam ille, qui utitur jure suo tanquam per speciem defensionis, ut hoc casu, tunc enim sine causæ cognitione, & monitione, tenent excommunicatio Card. de Luc. Miscellan. disc. 15. num. 9. ver. ult. Graff. dec. aur. par. 2. in Appendix l. 3. c. 1. n. 42.

Et quamvis Barb. supra Concil. loco citato n. 16. & de jur. Eccles. lib. 1. c. 43. n. 139. Ciarlin. d. c. 65. n. 11. Tambur. d. q. 3. n. 4. & Ventrigl. in prax. par. 1. annot. 58. §. unico n. 88. velint, quod renuentibus Regularibus, vel aliis exemptis visitacionem, & claudentibus ostium Ecclesie vel Monasterii, liceat Episcopo vim inferre, & ostium frangere, mihi tamen magis placet in praxi sententia Graffii dec. aur. par. 2. lib. 3. c. 27. nu. 59. ubi sic ait -- Visitator non debet frangere portas Ecclesiarum si sibi denegetur aditus ad faciendam visitacionem, ita Innoc. in d. c. 1. de immunit. Eccles. quia bona Ecclesiarum sunt Sancta Sanctorum, & Domino consecrata &c. & sic qui violentiam facit, sacrilegium committit

12. q. 2. c. nulli liceat, & t. quicumque, sed potest uti gladio spirituali, idest excommunicatione, vel interdicto, facit text. in c. dilecto de sent. excom. in 6. & ita defendere suam possessionem, hoc est visitationem ita not. per Innoc. & Host. in c. venerabili de cens. &c.

3 Prædicto autem gladio spirituali poterit Episcopus Visitator uti, etiam contra patentatos Tribunalis S. Officii, qui in his, quæ concernunt disciplinam Ecclesiasticam, & morum correctionem non sunt exempti, sed possunt, & debent visitari, prout S. Congr. sub die 16. Januarii 1672. referipit Episcopo Meliten. his verbis - *Ha risoluto questa S. Congregatione del S. Officio, che in occasione della Visita, e quanto alla disciplina Ecclesiastica, e costumi, possa V. S. correggere, e punire i Chierici patentati di questo S. Officio secondo la forma del S. Concilio di Trento: quam resolutionem refert D. Raynald. observ. crim. supplem. ad cap. 1. supplem. 3. num. 127.*

4 Si autem ageretur de visitatione Monasterii Monialium exempti; vigore Clementinae Attendentes de stat. Monac. quodammodo innovatæ a Concilio Trid. sess. 25. de regul. cap. 9. & Visitator oppositionem inveniret, non esset statim ad censuras procedendum: sed prius opposentes, & impediētes essent monendi, saltem per diem antè, ad desistendum ab illato impedimento, quod si nollent resipiscere, tunc ipso jure excommunicationem in d. Clementina contentam incurrerent, & Episcopus Visitator, possit impediētes, & opposentes sic innodatos publicè denunciare, absque alia sententia, *Glos. in d. Clem. verb. impedire, & verb. ipso facto Barbof. ibid. numero 6.*

5 Veruntamen si Moniales exemptæ accersitis Notario, & testibus protestarentur, se esse paratas, & promptas Visitatorem cum debito numero, & qualitate personarum recipere, & per se non stare, quo minus illum canonico modo admittant: & nihilominus Visitator numerum superfluum personarum, vel qualitates a Clementina requisitas non habentium secum ducere, & introducere in Clausuram vellet, tunc oppositio
Monacel. Formul. Pars III.

esset juridica nec posset Visitator impediētes justè censura percellere, c. ut juxta de offic. ordin. d. Clem. Attendentes §. ipsos juncta glos. in verb. viris aliis: imo potius ipse Visitator fines suæ facultatis excederet, *Graff. dec. aur. par. 2. lib. 3. c. 27. num. 60. & ad interessè teneatur, si ita impediētes excommunicaret Pirhing. in jus can. lib. 5. tit. 31. num. 12. vers. addit. glosa.*

6 Prout ex actis visitationis. Notarius, sive Actuarius visitationis testatur de oppositione, & excommunicatione respectivè, tanquam de re pertinente ad suum officium: nam Episcopus, neque ejus Vicarius non debet in aliquo se ingerere: quia per quemcunque actum judiciale, quem faceret, videretur recessisse à via procedendi ut pars: liber autem seu acta visitationis, ab eodem Notario, seu Actuario conscripta, & in Cancellaria Episcopali retenta plenam inducunt probationem de contentis in illis: ideoque ratione officii publici, ejus attestatiō standum est, ut in terminis probat *Ricc. prax. rer. for. Eccl. part. 1. resolut. 545. per tot. cum certum sit, quod Episcopus sententiam excommunicationis à se latam, per Notarium, aut Scribam valeat promulgare, Sayr. de censur. lib. 1. cap. 13. num. 4.*

8 Caute autem Episcopus Visitator agendo, debet antequam ad visitandum accedat, scripto præmonere visitandos, ut parent se certa die ad recipiendam visitationem, nec non deputare visitationis Officiales, & præsertim Actuarium cum facultate Notarii publici, dato per eum in actis juramento de fideliter officium exercendo, ne unquam de illius deputatione, & fide sit dubitandum.

De excommunicatione contenta in Constit. Greg. XIII. Dubiis, Bullar. tom. 2. pag. 394.

Hæc Gregorii Constitutio, fuit à me per extensum data in par. 1. in Append. pag. 283. cujus dispositione violetur, jam dictis hic aliqua addere pro illius vera intelligentia, abusus præveniēdo non piget, nec te addita forte legisse pigebit.

K 3 Di-

Dico igitur, quod si Episcopus in primordio sui gubernii, & in Syndicatu Vicarii Capitularis inveniret certitudine facti, illum absque necessitate pluries ingressum fuisse Clausuram Monasteriorum Monialium, vel in eam numerum excessivum personarum, etiam laicarum

introduxisse, poterit si sibi pro exemplo futurorum Vicariorum Capitularium, pro correctione delinquentis expedire videatur, declarare eum incidisse in excommunicationem contentam in d. Bulla, modo sequenti.

Sententiæ Declaratoriæ.

F O R M U L A X L.

V *Isis actis Syndicatus* R. D. N. Vicarii Generalis Capituli proximæ præteritæ Sedis vacantis hujus nostræ Cathedralis Ecclesiæ, ex quibus satis constat (*præter alios notabiles defectus sui regiminis*) ipsum Vicarii Capituli munere fungentem, abutendo facultate *sibi ratione officii à jure tributa* per tres vices absque necessitate, & *etiam a laici juvenibus associatus*, contra expressam prohibitionem Bullæ Greg. XIII. quæ incipit *Dubius* in Clausuram Monasteriorum Monialium hujus Civitatis, nempe S. N. & S. N. ingressum fuisse: *visa monitione* contra eum exequuta, dicimus, & declaramus prænominatum N. *incurrisse excommunicationem* contentam in d. Bulla, & tanquam excommunicatum, esse publicè denunciandum, prout nos contra eum Cedulae relaxantes, denunciari volumus, & mandamus, &c.

N. Episcopus N.

N. Actuarius.

S U M M A R I U M.

- 1 Vicarius generalis Capituli, tenetur stare Syndicatu.
- 2 Episcopus novus, omittens Syndicatum contra Vicarium Capituli, peccat mortaliter.
- 3 Vicarii Capitulares, sæpe abutuntur jurisdictione.
- 4 Quenam sint crimina, quæ cadunt sub Syndicatu Vicarii Capituli ostenditur, & n. 5. & 6.
- 7 Quæ possit facere Vicarius Capituli suo jure ordinario ostenditur, & n. 8. 9. 10. & 11.
- 12 Prælati non possunt ingredi Clausuram Monialium, nisi occurrente necessitate, & à paucis, & Eccle-

- siasticis Viris associati, non autem a laicis, num. 13. & 14.*
- 15 Prælati visitantes septa Monialium, non possunt, nec debent secum ducere plusquam octo personas, & n. 16.
 - 17 Vicarius Capituli, si est Bullæ Gregor. XIII. transgressor, an & quando à censuris sibi comminatis ab Episcopo appellet ostenditur.
 - 18 Vicarii Capitulares visitantes septa Monialium, & non servantes Bullam Greg. XIII. censuras in ea comminatas incurrunt, & vindicatur conclusio ab objectis num. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. & 30.
 - 31 Vicarius Capituli Bullæ Gregor. XIII. transgressor, absolvitur ab Episcopo.

Denun-